

7. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кофанова О.С. Практичні аспекти криміналістичного дослідження холодної зброї та схожих з нею предметів (пристроїв). – Методичні рекомендації. – К.: УкрДГРІ, 2013. – 37 с. – (Серія «Зброєзнавство і мисливствознавство»).

Коваль А.В., Коваль М.І.

ВИСУНЕННЯ ВЕРСІЙ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК, ВЧИНЕНИХ ІНОЗЕМЦЯМИ

Аналіз стану розслідування крадіжок, вчинених іноземцями, свідчить про певні недоліки в оперативно-розшуковій роботі й слідчій діяльності правоохоронних органів та необхідності підвищення ефективності їх роботи. Причини зазначеного негативного явища пов'язані з певними труднощами в діяльності правоохоронних органів – їх недостатньому матеріальному й технічному забезпеченні, недосконалості організації роботи й професійної підготовки співробітників, відсутності науково-методичних розробок з виявлення й розслідування квартирних крадіжок, вчинених іноземцями. Окрім того, матеріали наукових досліджень, аналіз динаміки та структури крадіжок, вчинених іноземцями, дають підстави для висновку, що найбільша кількість кримінальних правопорушень, вчинених іноземцями – це крадіжки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше з моменту проголошення України незалежною державою, спираючись на положення загальної теорії криміналістики й узагальнення досвіду оперативно-розшукової та слідчої практики, розглянути назрілі питання методики розслідування крадіжок, вчинених іноземцями.

Із сказаного випливає, що для розслідування майнових кримінальних правопорушень першорядне значення мають версії про особу, яка вчинила квартирну крадіжку; а характер версії залежатиме від кількості і повноти даних відомостей про цю особу (осіб).

В тих випадках, коли на початковому етапі розслідування встановити злочинців не вдалося, особливо важливо спланувати та організувати розслідування по визначених версіях.

Висування і перевірка єдиної версії, нехай навіть самої ймовірної, на думку слідчого, нерідко веде до необ'єктивності розслідування й ускладнює розкриття злочину, оскільки до моменту закінчення перевірки версії проходить значний час. Версії, висунуті по кримінальному провадженню представляють певну систему, яка ґрунтується на припущеннях загального характеру, які пояснюють подію в цілому, і на окремих складових, що пояснюють елементи цієї події. До останньої категорії відносяться і версії у відношенні до особи, яка вчинила крадіжку майна. Ці версії, у свою чергу, утворюють самостійну систему, яка складається з трьох основних підсистем (груп версій). В основі диференціації версій лежить характер припущення. Наприклад: умовно цю систему версій про особу (іноземця), яка вчинила крадіжку, можна відобразити в таблиці.

Система версій про особу (іноземця), яка вчинила квартирну крадіжку

I підсистема	II підсистема	III підсистема
Версії, що ґрунтуються на ознаках, які прямим чи непрямым шляхом вказують на вчинення крадіжки конкретною особою чи особами. а) Крадіжку вчинив А.; б) Крадіжку вчинили особи, які бували в квартирі потерпілого і знали про наявність у нього цінностей. (Версії, ґрунтуються на ознаках інсценування самим потерпілим або іншими особами)	Версії, ґрунтуються на ознаках, що містяться у матеріалах провадження та в інших документах, але не вказують на окрему особу. (Крадіжку вчинила особа висока на зріст, про це свідчить розмір сліду взуття).	Ці версії висуваються в зв'язку зі значною концентрацією іноземців в районі вчинення крадіжки. Типові версії: крадіжку вчинили особи: – знайомі потерпілого з числа громадян іноземних держав; – співвітчизники потерпілого; – іноземці, що мешкають в районі; – гастролери (іноземці); – колеги по роботі (навчанню); – особи, які раніше засуджувались за аналогічні злочини; – гастролери-співвітчизники.

Першу підсистему (групу) складають версії:

1. Засновані на ознаках, які прямо або побічно вказують на квартирні крадіжки, що могли бути вчинені конкретною особою чи особами. До таких ознак відноситься висловлене потерпілим припущення про вчинення крадіжки якою-небудь конкретною особою. Необхідно постаратися мобілізувати пам'ять потерпілого на виявлення особливостей (дивацтва) у поведінці своїх знайомих останнім часом у нього вдома.

2. Відомості, що надаються свідками (наприклад, показання чергових вахтерів гуртожитку, адміністраторів готелів, сусідів які спостерігали за підозрілими особами або особами з числа знайомих потерпілого в його відсутність); а також факт виявлення викраденого майна у конкретної особи. Самий по собі, взятий ізольованно, цей факт ще не свідчить про вчинення кримінального правопорушення даною особою. Серед випадків квартирних крадіжок, вчинених іноземцями, знайомими потерпілого, у 34% викрадені цінності знаходились у загальних камерах схову, у місцях компактного проживання іноземців; в 15% випадків – у речах, які належать їх товаришам та рідко оглядаються.

До засад висування версій про конкретну особу, а так само про вузьке коло осіб, серед яких може знаходитися злочинець, варто віднести відомості про обставини, що вказують на зв'язок злочинця з місцем події, об'єктом злочинного посягання, потерпілим.

Для розглянутого напрямку роботи найбільше характерні такі організаційні заходи (у тому випадку, якщо вони не проводилися раніше), як:

– перевірка за способом вчинення протиправного діяння з метою виявлення осіб, які його вчинили, а також аналогічних кримінальних

правопорушень, що залишилися нерозкритими;

- перевірка за обліками слідів пальців рук із місць нерозкритих кримінальних правопорушень;

- перевірка за дактилоскопічною картотекою осіб, які представляють інтерес для органів внутрішніх справ;

- напрям орієнтувань, запитів до органів внутрішніх справ із різних областей держави.

При висуванні версій цієї групи варто мати на увазі, що особа, на яку падає підозра, сама особистої участі в квартирній крадіжці могла не брати, а є «навідником», організатором і т.д.

І нарешті останній вид версій, які ми запропонували в першій підсистемі, вони ґрунтуються на ознаках інсценування квартирних крадіжок самими потерпілими або іншими особами.

1. На подібний факт можуть вказувати: зайва знервованість потерпілого; його бажання обмежитися одержанням документа, що засвідчує факт крадіжки. При цьому потерпілий посилається на відсутність часу, незрозуміння законодавства, відсутність особистого адвоката або коштів для оплати його послуг і т.д.

2. Явна невідповідність у показаннях потерпілого в питаннях оцінки викраденого, його описи і наявність документів на його придбання.

3. Показання свідків про відсутність заявлених цінностей як таких у потерпілого задовго до моменту його заяви в ОВС про факт квартирної крадіжки.

4. Виявлення «викрадених» цінностей у співвітчизників потерпілого та їх показання про добровільну передачу їм заявником цих предметів (цінностей).

Другу підсистему складають версії, що ґрунтуються на відомостях, що містяться в матеріалах кримінального провадження, але не вказують на конкретну особу.

Підстави для висування таких версій можна поділити на дві підгрупи. Першу складають відомості про прикмети зовнішності злочинця, його одяг, його власні речі та предмети, а так само про викрадені речі та предмети з місця крадіжки, на що вказується свідками і потерпілим. Другу складають відомості, отримані в процесі вивчення різного роду слідів і матеріальних об'єктів, залишених злочинцем на місці події, або протягом шляху відходу. Всі вони містять у собі важливу інформацію розшукового характеру, використання якої дозволяє в деяких випадках зробити висновки про деякі фізичні ознаки особи, яка їх залишила, принаймні – її приналежності до певної категорії осіб. У випадках, коли є підстави підозрювати у вчиненні квартирної крадіжки іноземця, ці відомості можуть вказувати на особисті риси підозрюваного (стать, вік, інтелектуальний та фізичний розвиток, морально-психічний облік, володіння певними професійними навичками, злочинним досвідом).

До третьої підсистеми відносяться версії, що обмежують коло осіб, серед яких вірогідніше за все може знаходитися злочинець. Кількість таких

версій у кожному конкретному випадку, залежить від наявності відомостей, що характеризують злочинця. Чим таких відомостей менше, тим більше версій входить у підсистему.

Підставами для висування типових версій може слугувати і знання оперативної обстановки в районі вчинення квартирної крадіжки. Наприклад, концентрація в районі компактного проживання іноземних робітників певної категорії місцевого населення дозволяє, в першу чергу, припускати їх причетність до майнових кримінальних правопорушень. Так, гуртожитки студентів, де проживають не тільки українські громадяни, але й іноземці, розташовуються в безпосередній близькості від гуртожитків ПТУ і технікумів. При вивченні нами кримінальних проваджень про квартирні крадіжки, вчинені іноземцями нами було встановлено, що 43,5% від загальної кількості крадіжок майна громадян України в гуртожитках вчиняються іранцями, афганцями, в'єтнамцями і китайцями.

Таким чином, отримавши вихідну інформацію при вивченні обстановки, що склалася на момент квартирної крадіжки, вчиненої іноземцями, можна висувати розглянуті нами раніше групи версій, у залежності від сформованих ситуацій.

Кондратенко В.Л., Личман Т.В., Легедза А.В., Варфоломеев Є.А.
**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ
СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

В роботі експертних судово-медичних установ значний обсяг експертної роботи складають комплексні експертизи, тобто експертизи, які діючим законодавством, зокрема Постановою пленуму Верховного Суду України №8 від 30.05.98 року «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» визначаються, як такі, що потребують залучення «...декількох експертів, які є фахівцями у різних галузях знань...». На прикладі ДУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України» (надалі – Головне бюро) можна побачити, що протягом останніх років кількість призначень таких експертиз є стабільно високою, так у 2012 році було призначено 98 таких експертиз, 2013 році – 80 експертиз, 2014 – 73 експертизи, що в середньому складає приблизно 16 відсотків від загальної кількості експертиз, що призначаються до нашої установи. Переважна більшість зазначених комплексних експертиз, є судово-медичними та автотехнічними і транспортно-трасологічними, та призначаються Головному бюро разом з Київським науково-дослідним інститутом судових експертиз Міністерства юстиції України (надалі КНДІСЕ), або разом з Державним науково-дослідним експертно-криміналістичним центром МВС України (надалі ДНДЕКЦ) і стосуються, як правило, встановлення обставин та механізму дорожньо-транспортної пригоди. Значно меншою є кількість експертиз, що призначаються судово-медичним експертам в співпраці з експертами-балістами, електротехніками та іншими.

Варто зазначити, що в переважній більшості призначених комплексних експертиз, значна кількість поставлених слідчо-судовими органами питань, а